

ΠΑΠΑΒΕΡΓΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΑΝΧΗΣ (Ο) ε.α.

ΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

Από το 1821 έως σήμερα

Καβάλα 2020

ΟΙ ΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

Όταν τα ρούχα τόσων και τόσων στρατιωτών
βάφτηκαν με το αίμα τους στα πεδία των μαχών, για
«του Χρηστού την πίστη την Αγία και της Πατρίδος την ελευθερία»,
τότε παύουν να είναι απλές στολές
και γίνονται
σύμβολα και εμβλήματα του αγώνα των ανδρών που τις φορούσαν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

α/α	Περιγραφή	Σελίδα
-----	-----------	--------

ΤΜΗΜΑ 1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.	Εισαγωγή	1
2.	Μετεξέλιξη των στολών στη νεώτερη ιστορία	1

ΤΜΗΜΑ 2 ΟΙ ΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΕΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

1.	Επανάσταση του 1821	3
2.	Περίοδος Καποδίστρια 1928 -1932	4
3.	Περίοδος βασιλείας του Όθωνα 1833 – 1863	6
4.	Περίοδος βασιλείας του Γεωργίου Α΄ 1868 - 1910	8
5.	Περίοδος 1912- 1922	16
6.	Περίοδος 1912- 1922 (Βαλκανικοί πόλεμοι)	17
7.	Περίοδος 1912- 1922 (Α΄ΠΠ – Μικρασιατική Εκστρατεία)	23
8.	Περίοδος 1939 – 1945	31
9.	Περίοδος 1945 – 1970	37
10.	Περίοδος 1970 – σήμερα	43
11.	Εύζωνες	47

ΤΜΗΜΑ 3 ΕΠΙΛΟΓΟΣ

1.	Επίλογος	54
----	----------	----

ΤΜΗΜΑ 1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στρατιωτική στολή είναι το σύνολο των ενδυμάτων που φέρει ο στρατιωτικός, για την εκτέλεση της αποστολής του στην ειρήνη και στο πεδίο της μάχης.

Για πολλούς αιώνες, από την αρχαιότητα μέχρι την αναγέννηση, περισσότερο ή λιγότερο στολισμένα και με διάφορες παραλλαγές, η στολή αποτελείτο βασικά από την περικεφαλαία, (κράνος), τον θώρακα, το ξίφος και την ασπίδα. Τα τρία πρώτα διατηρήθηκαν μέχρι και τον 20^ο αιώνα και όχι μόνο για παρελάσεις.

Στις μέρες μας τα μεταλλικά κράνη έχουν αντικατασταθεί από

πλαστικά kevlar και θώρακες από αλεξίσφαιρα γιλέκα, γεγονός που δείχνει ότι παρά την πάροδο τόσων χρόνων η φιλοσοφία, η αναγκαιότητα και η αγωνία της επιβίωσης στο πεδίο της μάχης έμειναν αμετάβλητες.

ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΛΩΝ ΣΤΗ ΝΕΩΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

2. Μετά την αναγέννηση και με την επικράτηση των πυροβόλων όπλων η στρατιωτική στολή εξελίχθηκε ακολουθώντας τις επιταγές του εκάστοτε συρμού και την ανάγκη των στρατιωτικών για κοινωνική προβολή και διάκριση στο κοινωνικό status κάθε εποχής και χώρας, αλλά και επιβίωσης στο μεταβαλλόμενο πεδίο της μάχης που η εξέλιξη των οπλικών συστημάτων επέβαλλε.

Ένας από τους παράγοντες που διαμόρφωναν ανέκαθεν την εμφάνιση των στολών είναι η διακόσμησή τους, που απέβλεπε στην τόνωση της αυτοπεποίθησης και του ηθικού των στρατιωτικών, προβάλλοντας την διάκριση. Χαρακτηριστική για την επίδραση στο ηθικό των στρατιωτών των διαφόρων διακοσμητικών διακριτικών είναι η απόφαση του Στάλιν, όταν οι Γερμανοί βρίσκονταν προ των πυλών της Μόσχας, να επαναφέρει σε μία νύκτα όλα τα γαλόνια, σιρίτια, παράσημα κλπ του ρωσικού στρατού που είχαν καταργήσει οι προκάτοχοι του στα πλαίσια της «εκλαΐκευσης» της στρατιωτικής στολής.

Η στρατιωτική «μόδα» έφτασε στο απόγειό της καλλιτεχνικής της έκφρασης στην διάρκεια των Ναπολεόντειων πολέμων.

Ένα από τα πλέον εντυπωσιακά διακοσμητικά στολές στη διαδρομή της ιστορίας ήταν τα «φτερά αγγέλου» που είχαν στη πλάτη τους οι Πολωνοί ιππείς, στα μέσα του 17^{ου} αιώνα όταν πραγματικοί «άγγελοι της κολάσεως» διέλυσαν τους Τούρκους έξω από την Βιέννη σώζοντας την Ευρώπη.

Από τα τέλει του 19^{ου} αι η δραματική αύξηση της αποτελεσματικότητας των διαφόρων όπλων, (βολές ακριβείας και μαζικό πυρ) κατέστησαν απαγορευτικές τις εντυπωσιακές παρατάξεις.

Η ανάγκη κάλυψης και απόκρυψης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιβίωση, επέβαλλαν την απλότητα και στολές με γήινα χρώματα για να φτάσουμε στις στολές παραλλαγής, που χρησιμοποιούν σήμερα όλοι οι στρατοί και εγκαινίασαν τα waffen SS στη αρχή του Β' ΠΠ.

Σήμερα, μόνο σε καιρό ειρήνης, τις στολές κοσμούν, εκτός από τα παράσημα και μετάλλια, τα οποία απονέμονται ανάλογα με τα τεκταινόμενα ενός εκάστου, απλά διακριτικά τα οποία υποδηλώνουν την ειδικότητα του φέροντος, (πιλότος, αλεξιπτωτιστής κλπ), την εκπαίδευση του (ακαδημαϊκή και στρατιωτική), την θέση που υπηρετεί (επιτελής, υπασπιστής), την μονάδα του κα.

Στην διαδρομή της ιστορίας οι στολές κάθε στρατού συνδέθηκαν μοιραία με συγκεκριμένα γεγονότα τα οποία ήταν καθοριστικά για την εξέλιξη κάθε χώρας.

Δημιουργήθηκε έτσι μία παράδοση, ένας συμβολισμός, ένας

δεσμός μεταξύ στολών και γεγονότων με αποτέλεσμα πολλές χώρες να διατηρούν κάποιες μονάδες με στολές παλαιότερων εποχών προς απόδοση τιμής σ' αυτούς που τα φορούσαν αγωνιζόμενοι για τις πατρίδες τους.

Τέτοιες είναι η αγγλική βασιλική φρουρά, η γαλλική και η δική μας προεδρικές φρουρές κα.

ΤΜΗΜΑ 2

ΟΙ ΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΕΣ¹ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

Στα πλαίσια που περιγράφηκαν κινήθηκε ενδυματολογικά και ο Ελληνικός Στρατός (ΕΣ).

1. Επανάσταση 1821

Η πρώτη μονάδα τακτικού στρατού στην επανάσταση του 1821

ήταν ο Ιερός Λόχος του Αλέξανδρου Υψηλάντη, με τις μαύρες στολές και την νεκροκεφαλή, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου θυσιάστηκε στο Δραγατσάνι.

Κατά την διάρκεια της επανάστασης συγκροτήθηκαν κατά περιόδους τμήματα

τακτικού στρατού, στελεχωμένα από φιλέλληνες βετεράνους των Ναπολεόντειων πολέμων, τα οποία έλαβαν μέρος με αυτοθυσία σε πολλές μάχες. Ένα απ' αυτά ήταν και το τακτικό του Φαβιέρου το οποίο διακρίθηκε

στην μάχη των Αθηνών. Έφερε την παράπλευρη στολή, οι οποίες μάλιστα κατασκευάστηκαν στη Αγγλία. Οι στολές των αξιωματικών ήταν πιο πλούσια διακοσμημένες και έφεραν ασημόχρωμα σιρίτια στο στήθος. Αναμφισβήτητα όμως το κύριο βάρος της επανάστασης σήκωσαν τα σώματα ατάκτων των διάφορων οπλαρχηγών και ενδυματολογικά εμπνευστές των

ευζωνικών τμημάτων του μετέπειτα ΕΣ.

¹ ΕΣ: Ελληνικός Στρατός, ΠΖ: Πεζικό, ΙΠ: Ιππικό, ΤΘ: Τεθωρακισμένα, ΠΒ: Πυροβολικό, ΜΧ: Μηχανικό

2. Περίοδος Καποδίστρια 1928-1932

Ο Καποδίστριας αμέσως μόλις ανέλαβε την διακυβέρνηση της χώρας αντιλήφθηκε την ανάγκη συγκρότησης τακτικού στρατού. Με διάταγμά του συγκροτήθηκαν οκτώ χιλιαρχίες στις οποίες εντάχθηκαν οι άντρες των ατάκτων σωμάτων οι οποίοι έφεραν την πατροπαράδοτη φουστανέλα.

Ανασυγκρότησε τα υπολείμματα του «Τακτικού» του Φαβιέρου οργανώνοντας 4 τάγματα γραμμής ο αριθμός των οποίων μετέπειτα αυξήθηκε. Οι άνδρες τους έφεραν μπλε στολές, όμοιες με του γαλλικού πεζικού, πηλίκια τύπου shako με εθνόσημο τον αναγεννώμενο φοίνικα.

Το 1828 θέλοντας να πλαισιώσει το στράτευμα με ικανά στελέχη προχώρησε με διάταγμα στην ίδρυση της Σχολής ΕΥΕΛΠΙΔΩΝ.

Το 1831 αποφοίτησαν οι πρώτοι 8 Ανθλγοί (ΠΒ) στους οποίους φόρεσε τις επωμίδες ο ίδιος ο Καποδίστριας.

Αριστερά: Ευέλπιδες το 1885 με τον Δκτή τους Πάνο Κολοκοτρώνη.

Δεξιά: Ευέλπιδες με στολή μάχης.

Η ΣΣΕ σαν σχολή έλαβε μέρος 2 φορές σε επιχειρήσεις :

α. Στη μάχη της Κρήτης το 1941 όπου οι πρωτοετείς ευέλπιδες μετέβησαν με δική τους πρωτοβουλία.

Για την γενναιότητα που επέδειξαν η σημαία της σχολής τιμήθηκε με Πολεμικό Σταυρό Α' τάξεως και Ταξιάρχη Αριστείου Ανδρείας.

β. Κατά την διάρκεια των Δεκεμβριανών το 1944 όπου οι ευέλπιδες υπερασπίστηκαν την σχολή τους. Προ υπερτέρων δυνάμεων αποσύρθηκαν και οι «ΕΛΑΣίτες» κατέλαβαν την σχολή όπου κατέστρεψαν αρχαιακό και ιστορικό υλικό.

ΣΤΟΛΕΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΥΕΛΠΙΔΩΝ 1829-1996.

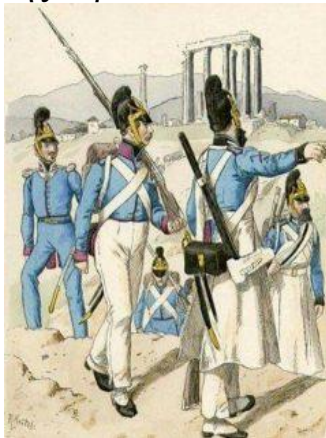
3. Περίοδος βασιλείας του Όθωνα 1833-1863

Μετά την άφιξη του Όθωνα η επιτροπή αντιβασιλείας που ανέλαβε την εξουσία εργάστηκε με πραγματικό ζήλο για την αναγέννηση του ΕΣ.

Διέλυσαν τα υπολείμματα των μονάδων του Καποδίστρια και θέσπισαν νέο οργανισμό του Ελληνικού Στρατού (ΕΣ), στον οποίο εντάχθηκαν και οι Βαυαροί στρατιώτες που συνόδεψαν τον Όθωνα².

Στο νέο ΕΣ συγκροτήθηκαν τάγματα πεζικού γραμμής, ακροβολιστών, μονάδες ιππικού, πυροβολικού και μηχανικού. Ο αριθμός των Μονάδων και η σύνθεσή τους μεταβάλλονταν ανάλογα με ανάγκες της περιόδου.

Οι στολές του πεζικού ήταν χρώματος ανοικτού μπλέ (δεξιά), ενώ το θέρος προβλέπονταν λευκό παντελόνι. Έφεραν πηλίκιο kiwer shako το επωνομαζόμενο ελληνιστί «κύβαρος».

² Κάτω αριστερά

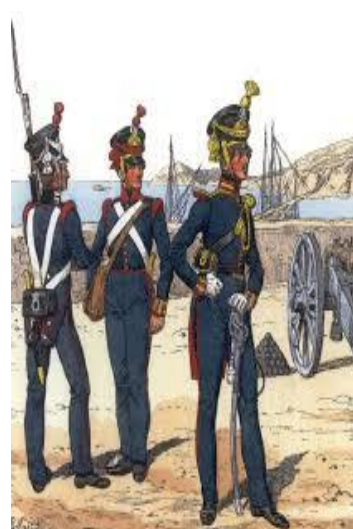
Το εθνόσημο ήταν μεταλλική πλάκα, ο ήλιος όπως τον ονόμαζαν, με το στέμα και το βαλικό μονόγραμμα Ο, (Όθων).

Τα καπέλα ήταν στολισμένα με λοφία και κορδόνια σε χρώμα ανάλογο του βαθμού και του όπλου. Στο στήθος έφεραν τελαμώννα με

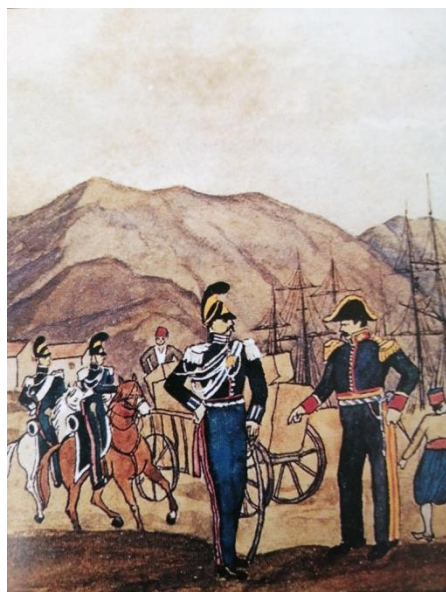
παλάσκα και αυτό αναλόγου χρώματος. Τα διακριτικά του βαθμού φέρονταν στο περιλαίμιο, (κολάρο), κατά το βαυαρικό σύστημα.

Το πυροβολικό έφερε σκούρο μπλε στολή³, ενώ το ελαφρύ πεζικό (οροφυλακή – συνοριοφυλακή), έφερε παραλλαγή της παραδοσιακής φορεσιάς με ορειχάλκινο στέμμα στο φέσι.

Το ιππικό έφερε πράσινη στολή με κόκκινες διακοσμήσεις και ασημένια σιρίτια ενώ οι λογχοφόροι έφεραν με τα ίδια χρώματα πολωνικού τύπου στολές με πηλίκιο «σάπκα» κόκκινου χρώματος⁴.

Ιδρύεται επίσης και η βασιλική χωροφυλακή η οποία αρχικά θεωρείτο στρατιωτικό σώμα⁵.

Δεξιά
πυροβολητές με
την νέα στολή
που
καθιερώθηκε το
1852.

Την δεκαετία του 1850 ο στρατός εφοδιάστηκε με νέες στολές. Το χρώμα και τα διακριτικά παρέμειναν τα ίδια. Αντικαταστάθηκαν τα πηλίκια με χαμηλότερα shako και τα εφαρμοστά χιτώνια με αμπέχονα που έφταναν έως τους μηρούς.

³ Δεξιά, άνω & κάτω

⁴ Άνω αριστερά

⁵ Κάτω αριστερά

Η περίοδος της βασιλείας του Όθωνα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μεταβατική περίοδος για τον ελληνικό στρατό. Δεν έλαβε μέρος σε επιχειρήσεις παρά μόνο σε καταστολή εξεγέρσεων. Παρά τις τεράστιες δυσκολίες της περιόδου τέθηκαν τα θεμέλια σε οργανωτικό κυρίως επίπεδο για την συγκρότηση ενός ισχυρού στρατού.

4. Περίοδος βασιλείας του Γεωργίου Α΄ 1868 – 1910

Με την άνοδο του Γεωργίου Α΄ τον Νοέμβριο του 1863 μία σχετική ομαλότητα αντικατέστησε την χαοτική κατάσταση που προκάλεσε η εκθρόνιση του Όθωνα. Στο πλαίσιο αυτό και ανάμεσα σ' άλλα μέτρα αναδιοργάνωσης του στρατού έχουμε και την αλλαγή στολής.

Καθιερώνεται σκούρο μπλε χιτώνιο και θαλασσί παντελόνι πλην του πυροβολικού το οποίο θα φέρει και παντελόνι σκούρο μπλε και του ιππικού το οποίο διατηρεί την πράσινη στολή. Οι στολές των Αξκών διακρίνονται στις επίσημες και της υπηρεσίας.

α. Στολές υπηρεσίας Αξιωματικών

Σχης(ΠΒ) Σταμάτιος Μήτσας

Παλάσκα (ΠΒ)

Χιτώνιο Λοχαγού Πεζικού

Το τεράστιο πηλίκιο shako αντικαθίσταται από το μικρότερο τύπου kerí το οποίο γύρω από το στεφάνι του φέρει ταινίες αριθμού, πλάτους και χρώματος ανάλογα με τον βαθμό του φέροντος.

Το εθνόσημο απλοποιείται σε μία μεταλλική στρόγγυλη κονκάρδα, μπλε στο κέντρο και ασημί περιμετρικά και από πάνω το στέμμα.

Το εθνόσημο αυτό θα φέρεται σε όλες τις περιόδους της βασιλευόμενης δημοκρατίας.

Τα διακριτικά των βαθμών εξακολουθούν να φέρονται στο κολάρο μαζί με τα διακριτικά ή τα χρώματα του όπλου τους.

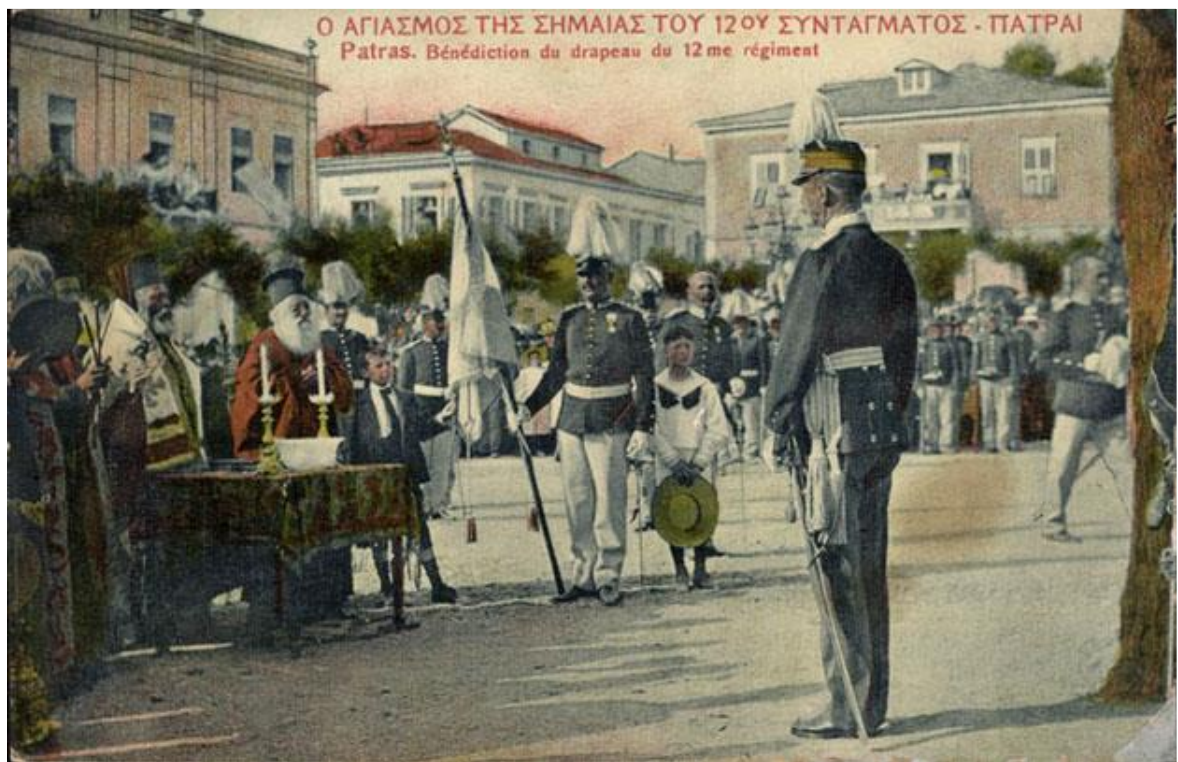
Στο σώμα τους φέρουν χιτώνιο μακρύ μέχρι τους μηρούς με 4 εσωτερικές τσέπες με καπάκι οι δε αζκοι του ιππικού και του πυροβολικού έφεραν χιαστί διακοσμημένη τελαμόνα με παλάσκα.

Ανθλγός (ΠΒ) Παύλος Μελάς

Παλάσκα Ιππικού.

Στην τελετή οι αξικοί φέρουν την επίσημη στολή της περιόδου με χιτώνιο με εξωτερικό κούμπωμα, χρυσά κουμπιά, χωρίς τσέπες.

β. Στολές Οπλιτών

Οι οπλίτες έφεραν πηλίκιο και εθνόσημο όμοιο με των αξιωματικών.

Στο σώμα φοράν κοντό και εφαρμοστό χιτώνιο, χωρίς τσέπες με έγχρωμο κολάρο, ανάλογα με το όπλο τους.

Σιρίτι του ιδίου χρώματος είναι ραμμένο κατά μήκος του κουμπώματος, περιμετρικά στο κάτω μέρος του χιτωνίου και στις ακροχειρίδες (μανικέτια).

Γεώργιος Πλαστήρας

Ολυμπιονίκης 1906 Τόφαλος

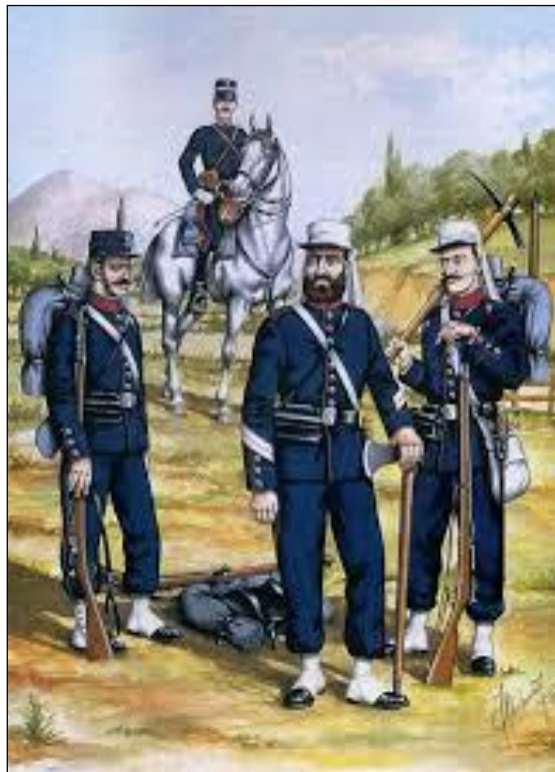
Τα διακριτικά του βαθμού τους είναι μεγάλα και φέρονται στο χέρι, διαγώνια, πάνω από τις ακροχειρίδες .

Στη μέση είχαν μαύρη δερμάτινη ζώνη με δερμάτινη παλάσκα εμπρός δεξιά, χιαστί από τον ώμο κρέμονταν λευκό σακίδιο και στους αστραγάλους φορούσαν λευκές γκέτες. Σε περίοδο επιχειρήσεων φέρονταν, επίσης χιαστί φυσιγγιοθήκη.

Αριστερά.

Ο Παύλος Μελάς με τα αδέρφια του την ημέρα της επιστράτευσης του «ατυχούς» πολέμου του 1897.

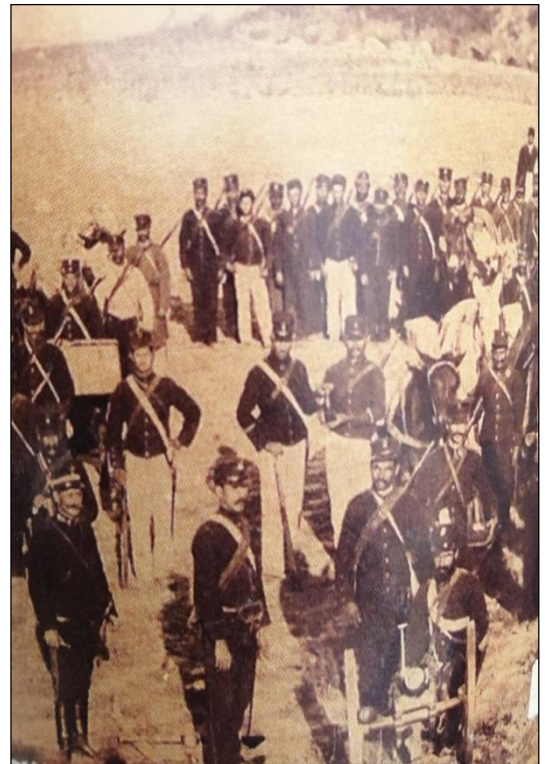

Π Ε Ζ Ι Κ 0

Πάνω Ιππικό κάτω πυροβολικό

Με τις στολές αυτές διεξήχθη ο «ατυχής» πόλεμος του 1897 ο οποίος είχε δυσμενή κατάληξη για την Ελλάδα. Την ίδια περίοδο αναπτύχθηκε και η «Μεγάλη Ιδέα» η οποία φούντωσε τις καρδιές των Ελλήνων και έγινε η κινητήριος δύναμη για το θαύμα των Βαλκανικών Πολέμων που ακολούθησαν.

γ. Επίσημες στολές Αξκών

Σε λίγο πολύ διατήρηση των σχεδίων της Οθωνικής περιόδου θεσμοθετήθηκαν 3 επίσημες στολές.

Greek Cavalry Officer - Greek Army uniforms...

α. Πράσινη με ασημένια σιρίτια για το ιππικό

β. Σκούρο μπλε με 2 συγκλίνουσες σειρές κουμπιά για το πυροβολικό

γ. Μπλε χιτώνιο χωρίς τσέπες με 9 κουμπιά και θαλασσί ή μπλε παντελόνι για το υπόλοιπο στράτευμα

Οι στολές αυτές διατηρήθηκαν σχεδόν αμετάβλητες και τις επόμενες περιόδους μέχρι το 1940, (βλ. σελ 22).

Σήμερα στολή εμπνευσμένη από την περίοδο αυτή φέρει, η στρατιωτική μουσική, (επίσημη στολή), το άγημα απόδοσης τιμών του στρατού ξηράς του τάγματος ΓΕΣ στο ΓΕΣ κατά τις επισκέψεις επίσημων προσώπων, (βλ. κάτω), όπως και οι μαθητές & αξκοι της Σχολής Ευελπίδων, (βλ. σελ. 4), και της Σχολής Αξκών Σωμάτων με τον αριθμό των 9 κουμπιών να συμβολίζει τις εννέα συλλαβές της φράσης «*ελευθερία ή θάνατος*».

5. Περίοδος 1912 – 1922

Η περίοδος 1912 -22 υπήρξε μία από τις πιο συγκλονιστικές περιόδους της ελληνικής ιστορίας με τις μεγαλειώδεις νίκες των Βαλκανικών Πολέμων αλλά και την τραγική Μικρασιατική καταστροφή.

ΣΤΟΛΕΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1912-1922.

Μία από τις μεταρρυθμίσεις που επέβαλλε η ανάγκη ανασυγκρότησης του Ελληνικού στρατού, μετά τα δυσάρεστα αποτελέσματα του ατυχούς πολέμου του 1897, ήταν και η αλλαγή στολής.

Η μπλε στολή παρέμεινε μόνο ως επίσημη στολή των Αξκών και καθιερώθηκε στολή υπηρεσίας, Αξκών και οπλιτών στο «ένδοξο χακί» όπως συνηθίζεται να αποκαλείται.

Οι λόγοι που επέβαλλαν την αλλαγή ήταν η έναρξη χρήσης όπλων που έκαναν μαζικά πυρά , (βλ. πολυβόλα), που επέβαλλε την κάλυψη και απόκρυψη των μαχητών και την εγκατάλειψη των σχηματισμών πυκνών γραμμών

6. Περίοδος 1912- 1922 (Βαλκανικοί πόλεμοι)

α. Στολή Αξιωματικών

Η στολή των Αξκών άλλαξε το 1910. Το πηλίκιο διατηρεί την μορφή και τα διακριτικά που είχε στην προηγούμενη στολή και αλλάζει μόνο χρώμα. Το χιτώνιο διατηρεί τις 4 εσωτερικές τσέπες με

Αξιωματικός

καπάκι, χωρίς κουμπιά, τις ακροχειρίδες και το όρθιο κολάρο από το οποίο αφαιρούνται τα διακριτικά του βαθμού τα οποία τοποθετούνται στις επωμίδες, οι οποίες αποτελούν και το καινούργιο στοιχείο στην νέα στολή. Ήταν κατασκευασμένες από τσόχα ή βελούδο και το χρώμα ποίκιλε ανάλογα με το όπλο ή σώμα του φέροντος.

Οπλίτης Πεζικού

Το παντελόνι είχε σχήμα κυλόττας ιππασίας με έγχρωμα παραράματα ενώ στην υπόδηση εκτός από τις μπότες προστίθενται περικνημίδες από ξανθό δέρμα ή υφασμάτινες χακί ταινίες, (γκέτες).

β. Στολή οπλιτών

Στους οπλίτες πηλίκιο, παντελόνι και υπόδηση αλλάζουν μόνο χρώμα ενώ ριζική μεταβολή έχουμε στο χιτώνιο. Καταργείται το κοντό εφαρμοστό και καθιερώνεται μακρύ μέχρι τους μηρούς όπως των

Πυροβολητής

αξιωματικών, με πέντε μεταλλικά κουμπιά και τέσσερις τσέπες, με καπάκι και εξωτερικό κούμπωμα. Το κολάρο όρθιο, κλειστό αναδιπλούμενο με έγχρωμο παράραμα. Προσθήκη και εδώ έγχρωμων επωμίδων στο χρώμα του όπλου, (κόκκινο το ΠΖ, μπλε το ΜΧ κα).

Ιππέας

Π

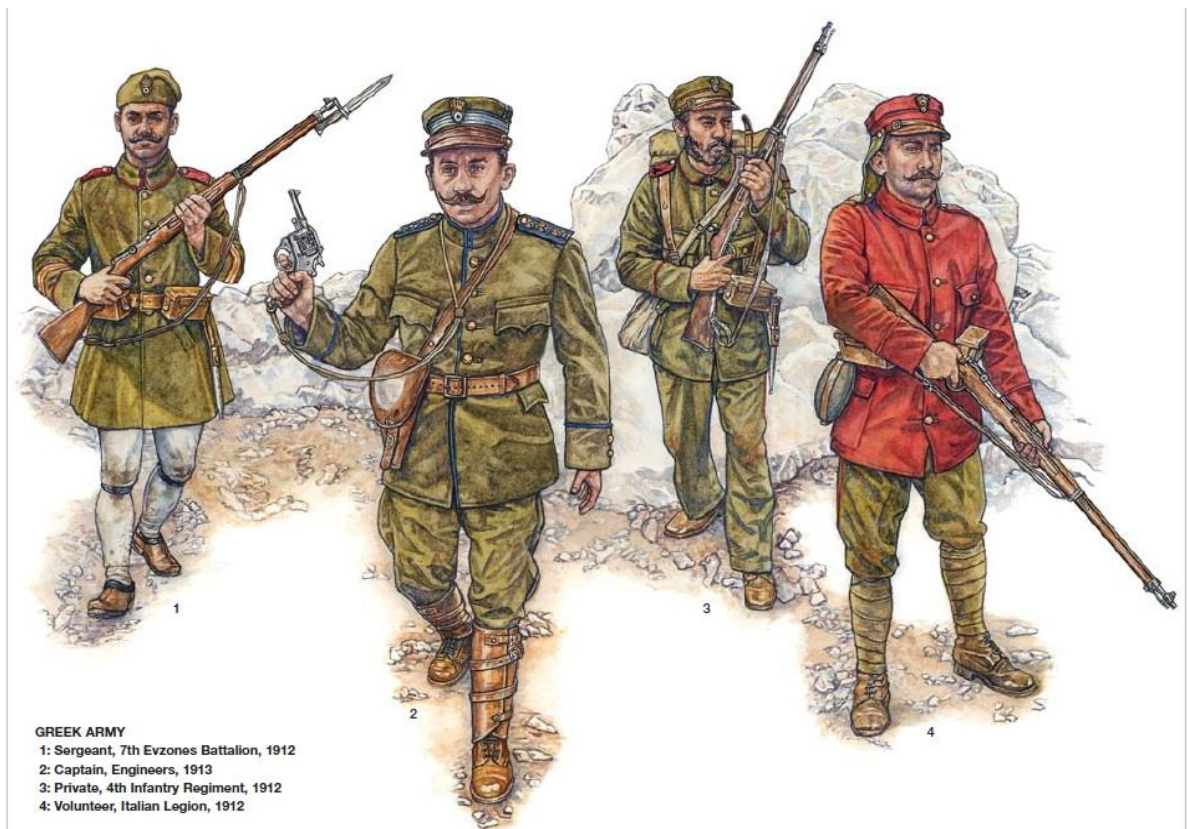
άνω στις επωμίδες ήταν κεντημένα διάφορα διακριτικά όπως ο αριθμός του συντάγματος.

Τα διακριτικά των υπζκών διατηρούνται διαγώνια πάνω από τις ακροχειρίδες.

Με την νέα στολή καθιερώθηκε και νέα εξάρτηση η M 1908. Κατασκευασμένη από ανοιχτόχρωμο δέρμα αποτελούνταν από την ζώνη, δύο μπροστινές φυσιγγιοθήκες, μία μεγαλύτερη πίσω στο κέντρο της μέσης και την ξιφοκρεμάστρα αριστερά. Συμπληρώνονταν από δύο δερμάτινες τεράντες πλην, του ιππικού το οποίο έφερε δύο μικρές φυσιγγιοθήκες εκατέρωθεν της πόρπης της ζώνης και δύο ειδικούς ιμάντες αριστερά για την ανάρτηση της σπάθης.

Οι ιππείς είχαν και μία εφεδρική φυσιγγιοθήκη, μία υφασμάτινη τελαμώννα, με οκτώ θήκες την οποία έφεραν χιαστί, κατά την διάρκεια πεζομαχίας.

Οι θερινές στολές αξκών και οπλιτών ήταν κατασκευασμένες από ελαφρύ χακί ύφασμα, με τα ίδια διακριτικά χωρίς παραράματα.

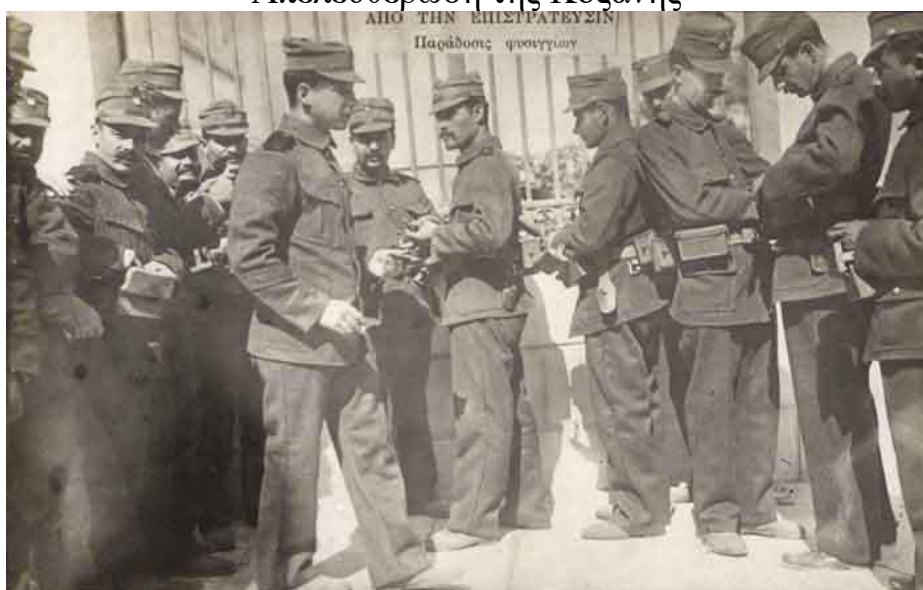
1. Εύζωνας
2. Αξκός του (ΜΧ). Φέρει μπλε παραράματα & περικνημίδες επί του άρβυλου
3. Οπλίτης (ΠΖ) του 4^{ου} Συντάγματος (Αριθμός Επωμίδος)
4. Ιταλός Εθελοντής (Γαριβαλδινός Ερυθροχίτωνας)

Ο διάδοχος στη Βέροια

Απελευθέρωση της Κοζάνης

Από την επιστράτευση, παράδοση φυσιγγίων

Πυροβολικό σε δράση στο Μπιζάνι

Ο διάδοχος παρακολουθεί τον βομβαρδισμό του Μπιζανίου

Επέλαση Ιππικού

Τα πρώτα βήματα της αεροπορίας

Παράδοση της Θεσσαλονίκης από τον Ταξίν Πασά
στον Διάδοχο Κωνσταντίνο (Μουσείο Βαλκανικών Πολέμων)

Με τις επίσημες στολές.
Ανδρέας (Π),
Νικόλαος(ΠΒ),
Κων/νος (ΠΖ)

Ο Κων/νος και οι πρίγκιπες
με στολή υπηρεσίας στη Θεσ/νίκη

Ο μουφτής στα Γιάννενα υποδέχεται τον Βασιλέα Κων/νο

7. Περίοδος 1912- 1922 (Α' ΠΠ – Μικρασιατική Εκστρατεία)

Τα δραματικά γεγονότα που ακολούθησαν τους βαλκανικούς πολέμους επηρέασαν και την αμφίεση των Ελλήνων στρατιωτών

Η σφοδρότητα των επιχειρήσεων στον πόλεμο χαρακωμάτων του Α' Παγκοσμίου Πολέμου επέβαλλαν ή μάλλον επανέφεραν το μεταλλικό κάλυμμα κεφαλής.

Η ανάγκη προστασίας της κεφαλής του μαχητή επέβαλλαν σ' όλους τους εμπολέμους του Α' ΠΠ να καθιερώσουν το κράνος. Με άλλα λόγια η περικεφαλαία επανέρχεται χωρίς περιττές διακοσμήσεις. Ο Ελληνικός Στρατός θα χρησιμοποιήσει το γαλλικό κράνος τύπου «Adrian».

Πολύ λιγότερο ουσιαστικές ωστόσο εμφανείς είναι οι μετατροπές της στολής σύμφωνα με γαλλικά πρότυπα.

❖ Καθιερώνεται το δίκοχο σαν κάλυμμα κεφαλής, χωρίς να εξαφανίζεται και το «κεπί» μέχρι εξαντλήσεως των αποθεμάτων.

❖ Καταργούνται τα έγχρωμα παραράματα (φυτιλάκι) στα χιτώνια και καθιερώνονται τα έγχρωμα επιράματα στο κολάρο αξκων και οπλιτών με το χρώμα εκάστου να αντιστοιχεί στο όπλο του φέροντος, (κόκκινο ΠΖ, μαύρο ΠΒ, πράσινο ΙΠ κλπ).

❖ Τα χιτώνια αξκων & οπλιτών έχουν 4 εξωτερικές τσέπες .

❖ Οι αξκοι φέρουν νέα εξάρτηση με την βρετανική ζώνη τύπου Sam Browne και μία άλλη λεπτότερη χιαστί, η οποία θα διατηρηθεί μέχρι το 1970.

❖ Στην υπόδηση όλοι οι οπλίτες φέρουν την πάνινη ταινία (γκέτες).

❖ Θεσμοθετείται το διακριτικό των πολεμικών εξαμήνων, ήτοι μία χρυσή αντεστραμμένη γωνία στο μπράτσο, για αξκούς και οπλίτες. Ένα διακριτικό που προκαλεί δέος καθώς αποκαλύπτει ανθρώπους σαν τον Πλαστήρα που ήταν στην πρώτη γραμμή επί μία δεκαετία.

Οι μεταβολές της στολής ξεκίνησαν στο Μακεδονικό Μέτωπο στους «αμυνίτες» του Βενιζέλου που εφοδίαζαν οι Γάλλοι. Μετά την επιβολή, διά των γαλλικών λογχών, του Βενιζέλου στη διακυβέρνηση της χώρας οι νέες στολές καθιερώθηκαν σ' όλο τον ελληνικό στρατό αντικαθιστώντας τις στολές των Βαλκανικών Πολέμων.

Οι στολές αυτές θα φορεθούν και στην Μικρασιατική εκστρατεία, (θα διατηρηθούν μέχρι το 1939), χωρίς και εκεί να πάνε να εμφανίζονται τα αποθέματα των Βαλκανικών Πολέμων, λόγω του πρωτοφανούς για τα ελληνικά δεδομένα της εποχής, όγκου στρατευμάτων που κινητοποιήθηκε στην εκστρατεία αυτή.

Αριστερά: Οπλίτης Ιππικού με κράνος Adrian και πολεμική σπάθη.
Στο μπράτσο φέρει τα πολεμικά εξάμηνια.

Δεξιά: Αξκός ΠΖ με περικνημίδες

Α΄ ΠΠ – Μάχη του Σκρά

Αριστερά: Εξοδούχοι.
Δεξιά με τα γυαλιά ο
Στρατής Μυριβήλης.

Δεξιά: Ο Στρατηγός
Ζυμβρακάκης με το
επιτελείο του. Το
κλειστό κολάρο αρχίζει
δειλά
δειλά να εγκατα-
λείπεται

Λήμνιοι στρατιώτες στη μεραρχία Αρχιπελάγους

Πυροβολικό εν δράση

Ο Βενιζέλος επιθεωρεί το μέτωπο

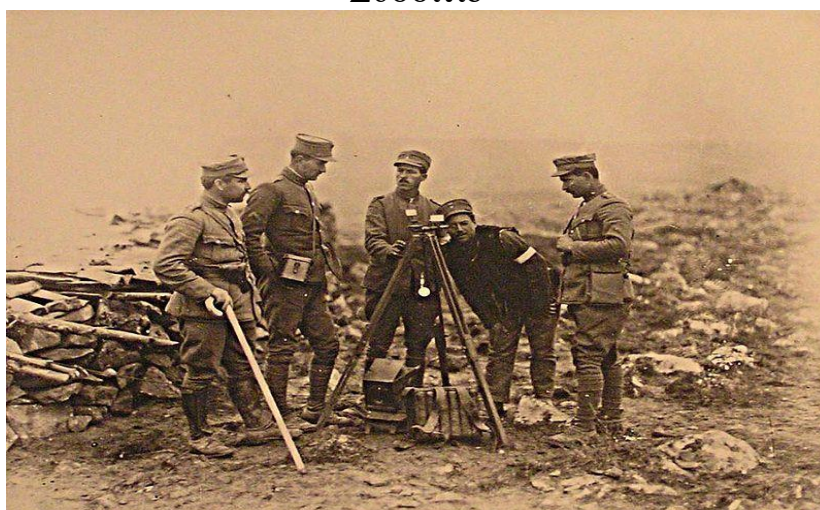
Ο στρατηγός Χριστοδούλου ανακρίνει Βούλγαρους αιχμαλώτους
Μικρασιατική Εκστρατεία

Παροχή ιατρικής φροντίδας στον πληθυσμό

Συσσίτιο

Χρήση οπτικού τηλέγραφου

Αέραα

Γέμιση πυροβόλου

Επέλαση ιππικού

Αφιέρωμα στην αεροπορία

Την περίοδο εκείνη η αεροπορία λειτουργούσε σαν κλάδος του στρατού

Plastiras with mounted Evzones during the Asia Minor Campaign

«ΣΕΪΤΑΝ ΑΣΚΕΡ»

Άφιξις πρωθυπουργού Γούναρη εἰς Μέτωπον

Άφιξη πρωθυπουργού Γούναρη στο μέτωπο

Προς ΑΓΚΥΡΑ

8. Περίοδος 1939 – 45 (Έπος του '40 - Β' ΠΠ)

Η στροφή της εξωτερικής πολιτικής της χώρας προς την Αγγλία επηρέασε και την επιλογή της στολής του στρατού που στράφηκε προς τα βρετανικά πρότυπα χωρίς να χάσει όμως το δικό του ιδιαίτερο στυλ, βγαλμένο από την ιστορία και την δική του ενδυματολογική παράδοση.

Μετά την κατάληψη της Ελλάδας από τους Γερμανούς και την συνέχιση του πολέμου στη Μέση Ανατολή, οι μονάδες του Ελληνικού Στρατού που συγκροτήθηκαν εκεί, εφοδιαζόμενες αποκλειστικά από τους Άγγλους και στερούμενες ίδιων μέσων, ντύθηκαν με τις δικές τους στολές.

Οι αλλαγές αυτής της περιόδου που αφορούν από κοινού Αξκούς και οπλίτες είναι η αλλαγή του χρώματος, καθώς επιλέγεται ένα σκουρότερο χακί – καφέ χρώμα και το κράνος.

Εκτός από το Adrian (μεσαίο) θα χρησιμοποιηθούν και το αγγλικό MK1 (δεξιά) αλλά κυρίως και από το μεγαλύτερο τμήμα του στρατού, το ελληνικό κράνος, που κατασκευάζονταν στην Κέα (αριστερά).

α. Στολές Οπλιτών

Εκτός από τις προαναφερθείσες αλλαγές, οι στολές των οπλιτών διαφέρουν απ' αυτές της Μικρασιατικής. Εκστρατείας στα διακριτικά του βαθμού των υπζκων και στις εξαρτήσεις. Καταργούνται τα διαγώνια κάτω από τον αγκώνα και χρησιμοποιούνται οι γωνίες με τη μύτη προς τα κάτω, (οι γνωστές «σαρδέλες» κατά τη στρ. αργκό). Είναι κίτρινες με παράραμα στο χρώμα του όπλου.

Εξαρτήσεις επιλέχθηκαν δερμάτινες με κεραμιδί – καφέ απόχρωση οι οποίες με την πάροδο του χρόνου γίνονταν μαύρες. Αποτελούνταν από 3 δίδυμες, αυστριακής σχεδίασης φυσιγγιοθήκες 2 μπροστά και μία πίσω. Σε χρήση παρέμεναν και οι γαλλικές M-1888 & M1905 διάσπαρτες σε διάφορες μονάδες.

Οι χλαίνες κατασκευάζονταν από την στρατιωτική υπηρεσία Σ.Α.Γ.Υ.Π. (Στρατιωτική Αποθήκη Γενικού Υλικού Πειραιά), ή από ιδιώτες. Των οπλιτών είχαν μία σειρά καφέ κουμπιά στο μέσον, ενώ των Αζκών & Υπζκών δύο συγκλίνουσες σειρές «χρυσά» κουμπιά με το εθνόσημο.

Ήταν βαριές αλλά αρκετά αποτελεσματικές στο κρύο, κάτι που θα εκτιμηθεί ιδιαίτερα στα αλβανικά βουνά.

β. Στολές αξκών

Το καινοφανές στις στολές των Αξιωματικών είναι η κατάργηση του όρθιου κολάρου το οποίο παρέμεινε μόνο στις επίσημες στολές οι οποίες παρέμειναν αμετάβλητες.

Αξιωματικός του Ιππικού με επίσημη στολή. Αυτή η φωτογραφία ελήφθη μόλις μια μέρα πριν το ξέσπασμα του πολέμου.

Δεξιά: ιππέας με κράνος Adrian και σπάθη ιππικού. Το '40 το ιππικό χρησιμοποιήθηκε περισσότερο ως έφιππο πεζικό.

Αριστερά: Αζκός Ιππικού με επίσημη στολή.

Οι στολές υπηρεσίας γίνονται δύο.

Η στολή εκστρατείας, απλή, με δίκωχο, χωρίς γραβάτα μόνο με τα διακριτικά του βαθμού, (αριστερά).

Η ημιεπίσημη στολή που φέρεται με γραβάτα και ανοικτά πέτα στο πάνω μέρος των οποίων είναι ραμμένα τα επιράματα, διακοσμημένα με την φλογοφόρο για τα όπλα, φιδάκι για τους γιατρούς κ.α. κατά περίπτωση.

Σαν κάλυμμα κεφαλής καθιερώνεται το αγγλικού τύπου πηλίκιο χωρίς και πάλι να εξαφανιστεί το κεπί. Η εξάρτηση παραμένει η ίδια, όπως και το στενόφαρδο παντελόνι ιπασίας, (κυλότα), στο ίδιο χρώμα με το χιτώνιο ή ανοιχτό χακί, (δίχρωμη - δεξιά). Στη υπόδηση προβλεπόταν μπότες ιπασίας σε κεραμιδί χρώμα χωρίς και εδώ να εξαφανιστούν οι περικνημίδες και οι γκέτες.

Στην Μέση Ανατολή και στο Ρίμινι λόγω καιρικών συνθηκών και έντασης των πολεμικών επιχειρήσεων φέρονταν αγγλικές στολές εκστρατείας, θερινές ή χειμερινές ανάλογα και χωρίς περιττές διακοσμήσεις.

Οι οπλίτες θα φέρουν για πρώτη φορά μπερέ, ο οποίος σηματοδοτεί και την έναρξη μιας καινούργιας ιστορικής περιόδου, αυτής του «Ψυχρού Πολέμου».

Αριστερά:
Η Υπερμάχος
ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

*

Δεξιά:
Ο Κωνσταντάρης
στο μέτωπο

ΟΜεταξάς επιθεωρεί ένα στρατιωτικό τμήμα

Διανομή Τείους

Σκηνές από το μέτωπο

Ενώ είναι στην ίδια μονάδα οι στρατιώτες δεν φορούν όλοι το ίδιο κράνος

α)
Η 3η Μοίρα Πυρ/κού Βάλλον σα από Μοράθαν ες Ίβαν εν 1811/140

Αριστερά:
Η ταξιαρχία Ρίμινι
παρελαύνει στην
Αθήνα μετά την
απελευθέρωση

*

Δεξιά:
Η ελληνική
ταξιαρχία στο
ΕΛ ΑΛΑΜΕΙΝ

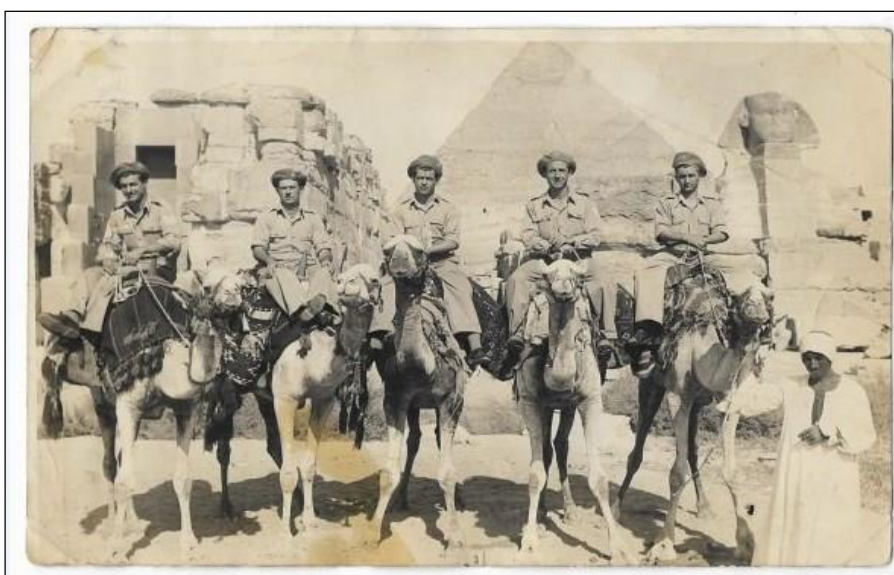

Ελληνική μονάδα στο Ελ Αλαμείν

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (C) 2016

ΕΛ ΑΛΑΜΕΙΝ

9. Περίοδος 1945 – 1970

Το τέλος του πολέμου βρίσκει τον ελληνικό στρατό υπό αγγλική επιρροή και με αγγλικές στολές. Η επαναλειτουργία του κράτους και τα δραματικά γεγονότα του 2^{ου} ημίσεως της 10ετίας του 40 έχουν σαν συνέπεια την κατεπείγουσα ανασυγκρότηση του στρατού.

Ο πεζός ρεαλισμός του πολέμου και ο πολλαπλά και υποκειμενικά νοούμενος εκσυγχρονισμός θα επιφέρουν και στις στολές αλλαγές, οι οποίες θα τείνουν να σβήσουν τα ενδυματολογικά, και ίσως κάπως ρομαντικά, στοιχεία του 19^{ου} αιώνα, στρεφόμενες προς την απλοποίηση και στα αμερικανικά πλέον πρότυπα τα οποία θα κυριαρχήσουν και στην πολιτική ζωή της χώρας.

α. Στολές υπηρεσίας Αξκών – Οπλιτών

Οι στολές υπηρεσίας των Άγγλων του Β'ΠΠ, (βλ. σελ 33), θα αποτελέσουν το βασικό σχέδιο των στολών του Ελληνικού Στρατού αμέσως μετά τον πόλεμο. Πρόκειται για το μπουφάν, με τις δύο τσέπες με πιέτες στο στήθος, η γνωστή στη στρατιωτική καθομιλουμένη ως «μπαλντρές», παράφραση του αγγλικού battle dress. Μ' αυτές θα διεξαχθεί ο συμμοριτοπόλεμος και με την σταδιακή εξομάλυνση της πολιτικής κατάστασης θα βελτιωθεί και η ποιότητά τους για να καταλήξει η στολή αυτή σε στολή εξόδου των οπλιτών και σε βασική στολή υπηρεσίας των

αξκών με την προσθήκη επιραμάτων του όπλου στο πέτο. Το καινούργιο

στοιχείο είναι ο μπερές, χακί για το σύνολο των οπλιτών πλην των ΤΘ που έχουν μαύρο και των καταδρομών πράσινο.

Στις στολές εκστρατείας θα αντικατασταθεί σταδιακά και το τραχύ μάλλινο ύφασμα από το αμερικανικό μοντέλο της πράσινης καμπαρτίνας, για να αποκληθεί στη καθομιλουμένη «φαιοπράσινη» ή «φόρμα».

Τέλος το πρακτικότερο αμερικανικό κράνος θα

αντικαταστήσει το αγγλικό.

Οι αξκοί φέρουν πηλίκιο αγγλικού τύπου, το «κεπί» εξαφανίζεται πλέον οριστικά, πλην των ΤΘ και καταδρομών οι οποίοι μπορούν να φέρουν τους έγχρωμους μπερέδες κατά περίπτωση. Με την πάροδο του χρόνου θα θεσμοθετηθούν και άλλοι έγχρωμοι μπερέδες στα πλαίσια της διαμόρφωσης πνεύματος μονάδος.

Στην ημιεπίσημη στολή των αξκών διατηρείται το χρώμα και η εξάρτηση καταργούνται όμως η «κυλότα ιππασίας» και οι μπότες οι οποίες φέρονται από την μονάδα ιππικού του ανακτορικού πρωτοκόλλου και τον βασιλέα για τις έφιππες εμφανίσεις του.

β. Επίσημες στολές Αξκών.

Νέα στολή

Οι επίσημες στολές των Αξκών θα υποστούν σημαντικές μετατροπές. Εξαφανίζεται το κεπί και καθιερώνεται το πηλίκιο αγγλικού τύπου.

Τα ΤΘ ως συνεχιστές της παράδοσης του ιππικού θα διατηρήσουν την παλιά στολή οι μπλε στολές όμως του υπόλοιπου στρατού θα αλλάξουν.

Το νέο χιτώνιο θα είναι λιγότερο παραδοσιακό, με 5 κουμπιά, 4 τσέπες, εξωτερικές πρόσθετες επωμίδες στα χρώματα του όπλου και όρθιο κλειστό κολάρο με επιράματα διακοσμημένα με το έμβλημα του όπλου ή σώματος.

Οι παλιές στολές θα φέρονται

Παλαιά στολή

μόνο από τους Αξκούς των Στρατιωτικών Σχολών (βλ. σελ. 14).

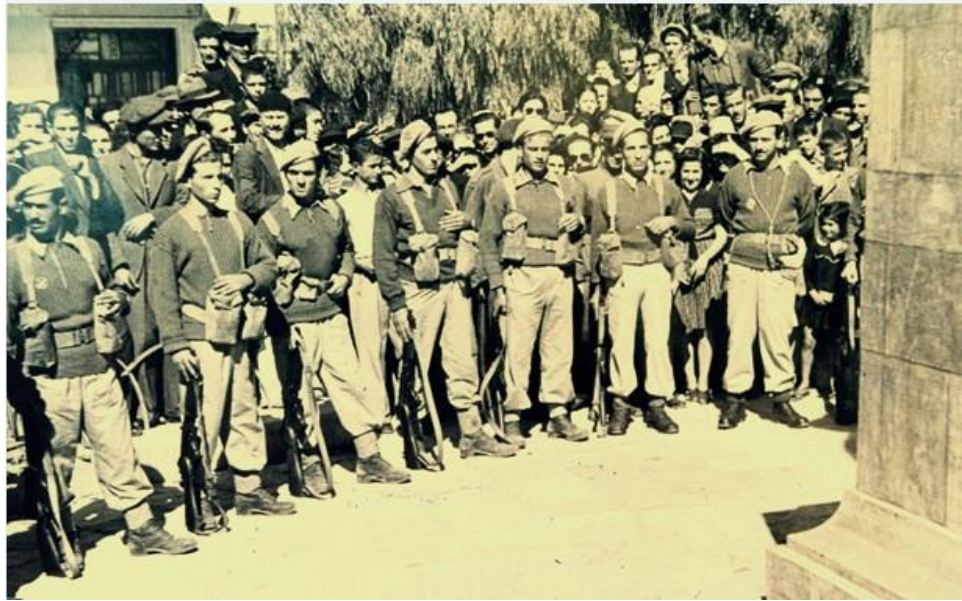

Καταδρομείς σε πορεία κάπου στο Γράμμο

Από την
Κατάληψη
Του
Γράμμου

Έτοιμοι για απόδοση τιμών. Tomson χωρίς γεμιστήρα και παραπόδα (sic!)

Πάνω & Κάτω: ΚΟΡΕΑ

Ο βασιλιάς Παύλος ακολουθούμενος από τον Στρατάρχη Παπάγο

Συμμετοχή του Βασιλέως σε θερινές εκδηλώσεις

Ο διάδοχος Κων/νος επισκέπτεται στρατιωτικές Μονάδες

Από τα γεγονότα που σηματοδότησαν το τέλος της περιόδου

10. Περίοδος από το 1970 έως σήμερα

Σήμερα οι στολές του στρατού καθορίζονται από τον αντίστοιχο στρατιωτικό κανονισμό ο οποίος τις κατηγοριοποιεί, (τελετών, περιπάτου, υπηρεσίας, εκστρατείας κλπ), και τις ονοματίζει με αριθμούς από 2 έως 9. Ένας αξκος σήμερα έχει τουλάχιστον 7 τύπους στολών.

Στην εικόνα φαίνονται οι στολές όπως είχαν διαμορφωθεί το 1996 και ισχύουν μέχρι σήμερα, (2021), με μικρές διαφορές, όπως η γενικευμένη χρήση του μπερέ, η κατάργηση της στολής εξόδου των οπλιτών.

Ας δούμε λοιπόν αναλυτικά την ιστορία και των τελευταίων ενδυματολογικών μεταβολών του στρατού μας.

Η πρώτη αλλαγή γίνεται από την κυβέρνηση των Σχων, το 1970, με την αλλαγή του χρώματος στις στολές υπηρεσίας των Αξκών και Μονίμων Υπξκων, (πλην Οπλιτών), όπου το χακί αντικαθίσταται από λαδοπράσινο. Στην ημιεπίσημη στολή υπηρεσίας, (υπ' αριθ. 8), καταργείται το αγγλικό πρότυπο με την εξάρτηση, (σελ 40 πάνω δεξιά), και καθιερώνεται το απλούστερο και κοσμικότερο αμερικανικό, αλλά και των περισσότερων χωρών, πρότυπο.

Για την ιστορία να πούμε ότι οι χώρες της αγγλικής κοινοπολιτείας εμμένουν μέχρι σήμερα στο μοντέλο με την εξάρτηση ενώ οι σλαβικές χώρες έχουν μία προτίμηση στο σταυρωτό κούμπωμα (μπλέιζερ).

Στα πηλίκια φεύγει η βασιλική κονκάρδα και καθιερώνεται χρυσό υποσιάγωνο, (δεν εικονίζεται), με μεταλλικό εθνόσημο με το στέμμα αρχικά και με τον φοίνικα στη συνέχεια μετά την αποπομπή του βασιλέως από τους Σχες. Με την μεταπολίτευση το 1974 φιλοτεχνείται καινούργιο εθνόσημο, κεντητό με την φλογοφόρο που φέρεται και σήμερα.

Η κατάταξη γυναικών στο στρατό το 1978-79 θα δημιουργήσει μία καινούργια γκάμα στολών, όπως ήταν φυσικό, για το γυναικείο προσωπικό κατ' αντιστοιχία με τις αντρικές.

Η επόμενη μεταβολή θα είναι στο 1977-78 η επιστροφή του δίκοχου και στους Αξκους, (στη στολή υπηρεσίας 8β μόνο), και στους οπλίτες με την στολή εξόδου. Το δίκοχο θα παραμείνει μέχρι το 2000 περίπου οπότε θα αντικατασταθεί από τον σκούρο μπλε μπερέ, και πάλι και για Αξκούς και οπλίτες, πλην των ειδικών όπλων και μονάδων που θα εξακολουθήσουν να φέρουν μπερέδες με το δικό του χρώμα έκαστο.

Δεξιά – Αριστερά.

Στολή υπ' αριθ. 8 Υπηρεσίας Περιπάτου.

Μαζί με το δίκοχο θα καταργηθεί και η επίσημη πράσινη στολή των ΤΘ, ίσως η πιο εντυπωσιακή απ' όλες τις στολές του ΕΣ, (σελ 32 & 38), η οποία πλέον θα κοσμεί τις μουσειακές προθήκες των μονάδων ΤΘ.

Περί το 1995-96 θα έχουμε και την αλλαγή της στολής εκστρατείας με την καθιέρωση της παραλλαγής.

Τέλος η στολή εξόδου των οπλιτών είχε και αυτή τις μετατροπές της. Μετά το δίκοχο η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ περί το 1983, έκανε την μεγάλη καινοτομία να επιτρέψει την έξοδο των οπλιτών με πολιτική περιβολή.

Μετά την εξάντληση των χακί αποθεμάτων και επί το ομοιόμορφων του στρατεύματος, υιοθετήθηκε και για τους οπλίτες το λαδοπράσινο της στολής των αξκών, (όπως αριστερά χωρίς τα

διακριτικά του αξκού), μέχρι να καταργηθεί τελείως περί το 2015 η στολή εξόδου των οπλιτών μια και είχε περιπέσει σχεδόν σε αχρηστία.

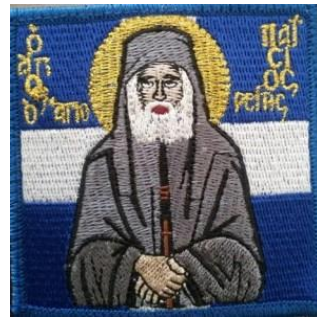
Πλην κλείσουμε αξίζει να αναφερθεί η κυκλοφορία, επί υπουργίας Καμμένου, των εμβλημάτων με τους Άγιους, προστάτες των όπλων, τα οποία φέρονται με την στολή εκστρατείας προαιρετικά.

Αγ. Γεώργιος
Προστάτης του
Στρατού Ξηράς

Αγ. Βαρβάρα
Προστάτιδα του
Πυροβολικού

Αγ. Παΐσιος
Προστάτης των
Διαβιβάσεων

Στολή
υπ' αριθ. 4
Εσπερίδων

Στολή
υπ' αριθ. 3
Τελετών

Στολή
υπ' αριθ. 2
Υπαξιωματικών

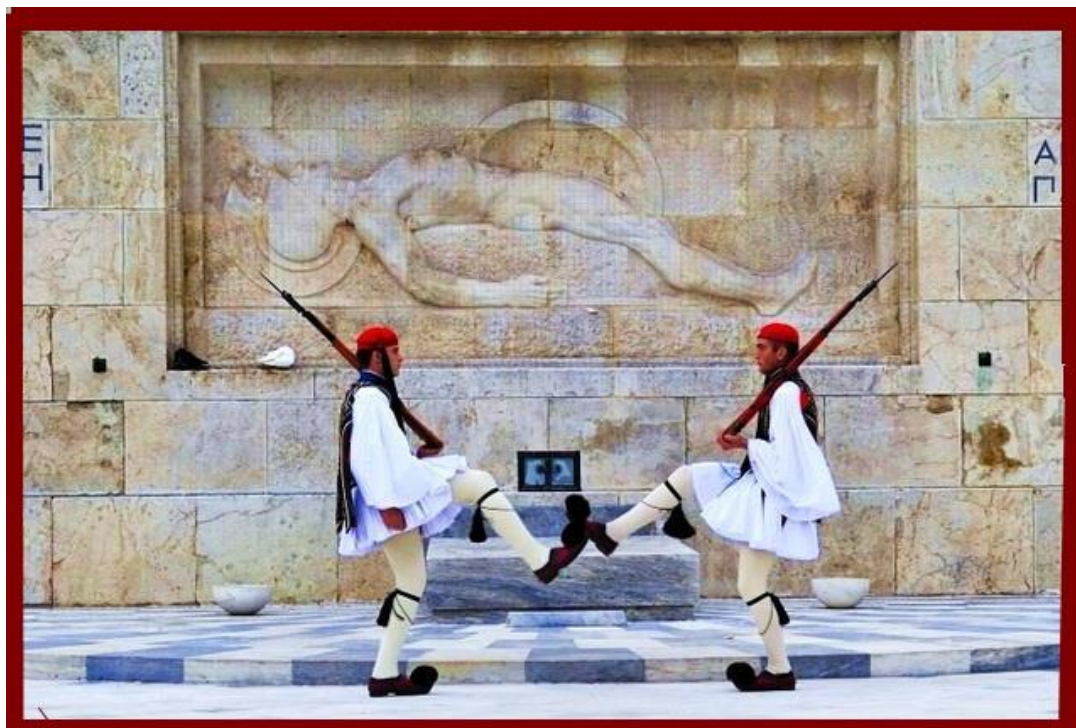

Επίσημη στολή
Μουσικού
Σώματος

11. ΕΥΖΩΝΕΣ

Η παρούσα εργασία δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί χωρίς μία ιδιαίτερη αναφορά στους Εύζωνες, το στρατιωτικό σώμα που είναι άρρηκτα δεμένο με την ιστορία και τις παραδόσεις του Ελληνισμού και το οποίο με την εμφάνισή του στους δρόμους των Ελληνικών πόλεων προκαλεί ρίγη συγκίνησης και θαυμασμού.

Ο όρος «Εύζωνος» συναντάται και στην αρχαιότητα, ακόμη και στον Όμηρο, χαρακτηρίζοντας εξίσου άνδρες και γυναίκες, αποδίδοντας φυσικά διαφορετικά χαρακτηριστικά σ' ένα έκαστο.

Ο **εύζωνος** άνδρας, διαθέτοντας χαρακτηριστικά όπως το καλογυμνασμένο σώμα, η πνευματική οξύνοια και ο ελαφρύς οπλισμός και ενδυμασία, με βασικό γνώρισμα την ζώνη, συντέλεσε στη διαμόρφωση ενός ηρωικού πολεμικού ιδεώδους.

Στην επανάσταση του 1821 η πολεμική τέχνη των κλεφτών ταυτίστηκε σε αξιοθαύμαστο βαθμό με όλα τα βασικά γνωρίσματα της ευζωνίας διατηρώντας με τον τρόπο αυτό αναλλοίωτη την ευζωνική εικόνα μέχρι τα νεώτερα χρόνια.

Και ο Καποδίστριας και ο Όθωνας θα συγκροτήσουν ευζωνικές μονάδες, με διαφορετική σύνθεση και αποστολή, αλλά η παγίωση των ευζωνικών μονάδων ως αναπόσπαστων τμημάτων του ΕΣ θα γίνει επί βασιλέως Γεωργίου Α', κυβερνήσεις Κουμουνδούρου - Βούλγαρη. Την ίδια περίοδο, το 1868, θα ιδρυθεί και η βασιλική φρουρά απαρτιζόμενη μόνο από ευζώνους.

Έκτοτε και μέχρι το Έπος του '40, οι ευζωνικές μονάδες συμμετείχαν σ' όλους τους πολέμους που διεξήγαγε ο ΕΣ επιτυγχάνοντας με

την γενναιότητα, την τόλμη, την αυτοθυσία τους και με τις νίκες τους την αποθέωση του εύζωνα στην λαϊκή συνείδηση.

Βαλκανικοί
Πόλεμοι

Μικρασιατική
Εκστρατεία

Έπος του '40

Σήμερα η μόνη ευζωνική μονάδα του ΕΣ είναι η Προεδρική Φρουρά, μία επίλεκτη τιμητική Μονάδα, που πέρα από το πρακτικό μέρος της αποστολής της στον Άγνωστο Στρατιώτη και το Προεδρικό μέγαρο διατηρεί ως τις μέρες μας αθάνατο τον πανάρχαιο μύθο των ευζώνων και συμβάλει ουσιαστικά στη διάδοση της ευζωνικής παράδοσης στους σύγχρονους Έλληνες.

Σύμβολο των ευζώνων η στολή τους, βγαλμένη μέσα από την παράδοση και καθαγιασμένη με το αίμα που χύθηκε σ' όλα τα πεδία των μαχών του ΕΣ. Η στολή των σημερινών ευζώνων διατηρεί όλα τα κύρια χαρακτηριστικά του παραδοσιακού ευζωνικού προτύπου. Είναι εξ ολοκλήρου χειροποίητη και για το λόγο αυτό ο χρόνος και το κόστος της κατασκευής της είναι ανάλογος της υψηλής καλλιτεχνικής της αξίας.

Οι στολές του εύζωνα διακρίνονται στις στολές του οπλίτη και στη στολή του Αξκού.

α. Στολή οπλίτη

Οι στολές του οπλίτη είναι βασικά τρεις:

❖ Η παραδοσιακή με τη φουστανέλα που φέρεται μόνο Κυριακές και αργίες

Η μακεδονική στολή, (ντουλαμάς), καθημερινά τους χειμερινούς μήνες.

❖ Η στολή του ευζωνικού καθημερινά τους θερινούς μήνες.

Σταδιακά θεσμοθετήθηκαν και η κρητική και ποντιακή στολή που φέρονται σε συγκεκριμένες ημέρες.

Η παραδοσιακή στολή αποτελείται από τα παρακάτω κύρια μέρη στα οποία έχουν αποδοθεί και κάποιοι συμβολισμοί:

❖ Το **φάριο**, (φέσι), σε κόκκινο που συμβολίζει το αίμα και τις θυσίες του έθνους και ο μαύρος θύσανος, (φούντα), τα δάκρυα.

❖ Ο **υποδήτης**, (πουκάμισο).

❖ Η **φέρμελη**, (γιλέκο), με σχέδια από την πλούσια ελληνική κεντητική παράδοση με άσπρα και μαύρα νήματα ενώ για τους αζκούς επίχρυσα.

❖ Η **φουστανέλα** από λευκό ύφασμα 30μ. περίπου με 400 πιέτες, (λόξες ή λαγκιόλα), όσες και τα χρόνια της τούρκικης κατάκτησης.

❖ Τα **κρόσια** στα εθνικά μας χρώματα μπλε και άσπρο.

❖ Η **περισκελίδα** κοντό λευκό παντελόνι κάτω από την φουστανέλα, κόκκινο για τους αζκούς, **κάλτσες και επικνημίδες**, (καλτσοδέτες), **η ζώνη και τα τσαρούχια**.

Οι άλλες δύο στολές βγαίνουν μέσα από την ευζωνική πολεμική παράδοση.

Η **μακεδονική** διατηρεί τα βασικά χαρακτηριστικά της παραδοσιακής με τη διαφορά ότι αντί για φέρμελη, υποδίτη και φουστανέλα έχει τον βαθκύανο μακεδονικό ντουλαμά. Είναι μία πολεμική στολή που τιμήθηκε κατά τον μακεδονικό αγώνα και προσομοιάζει στα χαρακτηριστικά της φουστανέλας.

Η **στολή του ευζωνικού**, (δεξιά),

διαφέρει μόνο στη χρήση του ανοιχτόχρωμου ντουλαμά, παραλλαγή του αυθεντικού ντουλαμά των ευζωνικών συνταγμάτων του ελληνικού στρατού.

β. Στολή Αξιωματικού

Η στολή των Αξκών εκτός από τα πολλά κοινά στοιχεία που έχει με την των οπλιτών διαθέτει επί πλέον τα «τουζλούκαι», (μάλλινες χρυσοκεντημένες περικνημίδες), τα στιβάλια, (κόκκινες μπότες), και τη σπάθα, αντίγραφο σπαθιού της επανάστασης.

Στο δεξί μέρος της ζώνης κρέμεται παραδοσιακή μεταλλική παλάσκα.

Τα διακριτικά του βαθμού τους φέρονται στο φάριο.

Αριστερά:
Εξοδούχοι

Δεξιά:
Σαλπικτής
(Μικρασιατική
Εκστρατεία)

Ανάπαυλα (Βαλκανικοί πόλεμοι)

Υπερπήδηση συρματοπλεγμάτων

Η κούραση του πολεμιστή

King Constantine decorates men of an "Evzone" regiment after the capture of Eskişehir, July 1921.

Παρασημοφόρηση από τον Κων/νο μετά την κατάληψη του Εσκή Σεχίρ

Στα βουνά της Βορείου Ηπείρου 1940

ΤΜΗΜΑ 3 ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κάπου εδώ ολοκληρώνεται η ανασκόπηση των ενδυματολογικών επιλογών του Ελληνικού Στρατού. Παράλληλα ήταν και μία αναδρομή στον χρόνο, στην ιστορία, στις παραδόσεις.

Ο λαός μας λέει ότι «το ράσο δεν κάνει τον παπά», σίγουρα ούτε και η στολή τον στρατιώτη.

Όμως μοιραία κάποια πράγματα δένονται μεταξύ τους και όταν τα ρούχα τόσων και τόσων στρατιωτών βάφτηκαν με το αίμα τους, στα πεδία των μαχών, για «του Χρηστού την πίστη την Αγία και της Πατρίδος την ελευθερία», **τότε παύουν να είναι απλές στολές και γίνονται σύμβολα και εμβλήματα του αγώνα των ανδρών που τις φορούσαν.**

Δεν είναι τυχαίο που η στρατιωτική ενδυμασία, ενώ στις δυτικές χώρες αποδίδεται με τον όρο *uniforme*, ήτοι ομοιόμορφη φόρμα - ενδυμασία, στα ελληνικά αποδίδεται με τον όρο στολή ήτοι στολίδι.

**Παπαβέργος Ευάγγελος
Αντισυνταγματάρχης (Ο) ε.α.**